

N:o 152.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om vissa ändringar i 8 och 10 kapitlen strafflagen och till lag om ändrad lydelse af 77 § strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881; gifven Stockholms slott den 4 maj 1906.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till:

1:o) lag om vissa ändringar i 8 och 10 kapitlen strafflagen;

2:o) lag om ändrad lydelse af 77 § strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF.

Karl Staaff.

Förslag
till
Lag
om vissa ändringar i 8 och 10 kapitlen strafflagen.

Härigenom förordnas, att 10 kap. 11 § strafflagen skall upphöra att gälla, samt att nedannämnda lagrum i 8 och 10 kapitlen samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse:

8 kap.

3 §.

Har någon, muntligen inför menighet eller annan folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, uppmanat eller annorledes sökt förleda till förräderi, som i 1 § sagdt är; dömes, när uppmaningen ingen straffbar verkan hade, till straffarbete i högst sex år. Samma lag vare om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, att därmed komma sådant förräderi åstad.

8 §.

Om stämpling till förräderi, som i 6 § omtalas, så ock om uppmaning till sådant förräderi eller försök att annorledes därtill förleda gälle hvad i 2 och 3 §§ sagdt är.

10 kap.

13 §.

Samlar sig folkmängd tillhopa och störer lugnet eller allmänna ordningen, utan att dock lägga å daga sådant uppsåt, som i 7 § sägs, och

skingrar sig ej den folkmängd, på offentlig myndighets befallning, utan visar trotsighet däremot; då skola anstiftare och anförare af det upplopp till straffarbete i högst ett år och annan deltagare i upploppet till böter från och med tio till och med tvåhundra riksdaler dömas. Öfvergå de till våld å person eller egendom; vare lag, som i 9, 10 och 12 §§ om uppror sägs; dock att för sådan deltagare i upploppet, som ej är anstiftare eller anförare, straff efter 9 § må nedsättas till straffarbete i två månader eller till fängelse.

14 §.

Hvar som, muntligen inför menighet eller folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, uppmanar till våld å person eller egendom eller till annat brott, varde, där ej uppmaningen särskildt med straff belagd är, dömd till böter eller fängelse. Afsåg uppmaningen brott, hvarå strängare straff än fängelse kan följa, eller voro eljest omständigheterna synnerligen försvårande, då må till straffarbete i högst fyra år dömas. Är den skyldige i följd af uppmaningen förfallen till straff för delaktighet i brott, som därå följt, gälle hvad i 4 kap. 1 § stadgas.

Där någon annorledes, såsom genom prisande af brottslig handling, muntligen inför menighet eller folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, söker förleda till brott; vare lag som i 1 mom. sägs.

Har någon eljest på sätt i 1 eller 2 mom. förmåles sökt förleda till ohörsamhet mot lag eller laga myndighet, straffes med böter eller fängelse.

Hvad i denna § är stadgad gälle afven om den, som annans skrift, hvars innehåll är efter samma § straffbart, utspridt eller utsprida låtit för att därmed främja den med skriften åsyftade verkan.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse af 77 § strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881.

Härigenom förordnas, att 77 § strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Har någon muntligen inför samladt krigsfolk eller i skrift, den han bland krigsfolket utspridt eller utsprida låtit, uppmanat eller annorledes sökt förleda till uppror, då skall, vid straffets bestämmande efter allmän lag, brottet anses hafva skett under försvärande omständigheter.

Samma lag vare om den, som annans skrift utspridt eller utsprida låtit, för att därmed komma uppror åstad.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott tisdagen den 24 april 1906.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
 BIESÈRT,
 friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
 SIDNER,
 HELLNER,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet hans excellens herr statsministern
anmälde inom departementet utarbetade förslag till:

- 1) lag om vissa ändringar i 10 kapitlet strafflagen;
- 2) lag om upphäfvande af 77 § strafflagen för krigsmakten den 7
oktober 1881.

Sedan förslagen blifvit upplästa, anförde departementschefen:

»De bestämmelser 10 kap. 14 § strafflagen för närvarande innehåller
i fråga om den, som inför folksanling uppeggas till brott, torde ej vara
tillfyllest att skydda samhället mot missbruk af yttrandefriheten.

Hvad först angår de i nämnda lagrum stadgade straffsatser, utgöras
de, som bekant, af böter till belopp af högst 500 kronor eller fängelse i

högst två år. Dessa straffsatser torde med hänsyn till rådande domstolspraxis, som i allmänhet vid utmätande af straff låter detsamma vida mera närma sig minimum än maximum, få anses alltför låga.

En jämförelse med de främmande strafflagar, som tillkommit under senaste årtionden, utvisar också, att dessas motsvarande straffbestämmelser innehålla ett högre maximum än det hos oss gällande. Sålunda kan enligt den italienska och den nederländska strafflagen straffet för den, som offentligen uppeggar till brott, under vissa förhållanden uppgå till straffarbete i 5 år. Den nya norska strafflagen medgifver ådömande af ända till 8 års fängelse — motsvarande vår lags straffarbete — för den, som offentligen uppfordrar till eller tillskyndar verkställandet af en brottslig handling eller förhärliigar en sådan eller som tillbjuder sig att utföra eller bistå vid utförandet af en dylik handling. Slutligen kan nämnas att det bekanta schweiziska utkastet till strafflag stadgar straffarbete i ända till 15 år eller fängelse icke under sex månader för den, som offentligen uppfordrar eller afsiktigen oppmuntrar till ett med straffarbete belagdt brott.

Den ifrågasatta skärpningen af bestämmelserna i 10 kap. 14 § strafflagen har ansetts böra genomföras så, att i första momentet af paragrafen införes en andra punkt, enligt hvilken, om uppmaningen afsåg brott, hvarå strängare straff än fängelse kan följa, eller omständigheterna eljest voro synnerligen försvärande, jämväl straffarbete kan ådömas; och har maximum för dylikt straffarbete ansetts böra bestämmas till fyra år, ett straff, som visserligen understiger de straffmaxima, som förenämnda främmande lagstiftningar i motsvarande fall stadga, men likväl innebär en betydande ökning i nuvarande straffskala och torde stå i skäligt förhållande till vår strafflags system i öfrigt.

De föreslagna förändringarna i paragrafens andra moment afse förnämligast att uttryckligen låta paragrafen vinna tillämpning jämväl på den uppeggelse, som använder andra medel än den direkta uppmaningen, en tillämpning, som, om den ock låter härleda sig ur gällande lydelse af paragrafen, dock icke med erforderlig tydlighet framgår af densamma. Säsom särskildt betecknande för den indirekta uppeggelsen har ansetts böra framhållas det fall, då någon brottslig handling prisas utan att den skyldige direkt uppmanar till dess begående.

De i 14 paragrafens lydelse sålunda föreslagna ändringarna hafva ansetts böra åtföljas af en förändring i dess räckvidd. Med hittillsvarande lydelse har paragrafens andra moment kunnat tydas så, att därigenom skulle vara öppnad möjlighet att bestraffa äfven uppmaning till rent civil orätt. Bestraffning i sådant fall synes emellertid icke böra ifrågakomma. Anser lagstiftaren själfva begäendet af en handling, låt

vara att den innebär en orätt, icke vara så farligt, att han behöfver ingripa straffande mot den handlande, torde ej heller förledandet till en sådan handling böra beläggas med straff. Med den nu föreslagna lydelsen af paragrafen skulle endast försök att förleda till handling, som själf är belagd med straff, kunna blifva föremål för bestraffning.

Efter den sålunda ifrågasatta ändringen af andra momentets formulering kommer den uttryckliga uppmaningen till sådant brott, som omförmäles i annan lag än strafflagen, ej, såsom hittills, att falla under andra momentets tillämplighetsoinråde. Däraf följer, att i första momentet, som för närvarande afser endast uppmaning till brott enligt strafflagen, måste vidtagas sådan ändring, att momentet kommer att afse uppmaning till äfven andra slags brott.

Vid de förändringar i den straffrättsliga behandlingen af offentlig uppmaning till brott i allmänhet, hvilka sålunda föreslagits, har det icke kunnat låta sig göra att bibehålla 11 § i 10 kapitlet strafflagen. Uppmaning till uppror skulle nämligen därigenom kunna komma att blifva lindrigare bedömd än uppmaning till annat brott af lika farlig beskaffenhet.

Samma skäl nödvändiggör äfven det föreslagna upphäfvandet af 77 § i strafflagen för krigsmakten. Efter upphäfvandet af sistnämnda lagrum kommer den, som begår där afsedda brott, jämlikt 3 § sistnämnda lag att anses efter 10 kap. 14 § strafflagen, med dess betydligt strängare straffbestämmelser.

I samband med ofvanberörda ändringar i 10 kapitlet strafflagen har det ansetts lämpligt att jämväl upptaga frågan om en annan ändring i samma kapitel. Enligt nämnda kapitel 13 § skola deltagarna i ett upplopp, om de öfvergå till våld å person eller egendom, i allo behandlas såsom upprorsmän. Upprepade gånger har emellertid tillämpningen af upprorsstraffet i fråga om vissa deltagare i uppträden, som från början endast varit vanliga upplopp, visat sig leda till så uppenbar hårdhet, att, ehuru de skyldige dömts till det straff, som motsvarar straffskalans minimum, Kungl. Maj:t ansett sig böra i nådeväg ytterligare lindra straffet. Särskildt hafva i en del af de fall, på hvilka jag syftar, personer, som från början mera af okynne och nyfikenhet sällat sig till hopen, måst dömas såsom upprorsmän, därför att folkmassan utan något som helst deras direkta förvällande och kanske utan att de ens kunnat iakttaga det börjat öfvergå till våld. Framförallt vid större uppträden kan det lätt hända, att en del af folkmassan ej rätt klart kan uppfatta, hvad som försiggår på andra punkter af den plats, där uppträdet äger rum. Öfver hufvud kan brottsligheten vid ett upplopp vara betydligt mera graderad än man vid paragrafens affattande synes hafva föreställt sig. Dock torde någon

anledning ej föreligga att nedsätta straffminimum för anstiftare eller anförare. Ändringen afser alltså endast att genom en sänkning af straffminimum för andra deltagare i upploppet öppna utväg att bättre än som med de nuvarande bestämmelserna låter sig göra taga hänsyn till det olika måttet af brottslighet.»

Härefter hemställde departementschefen, att, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, högsta domstolens utlåtande öfver förslagen, af den lydelse bilagorna A och B till detta protokoll utvisa, måtte inhämtas genom utdrag af protokollet.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder lämna bifall.

Ur protokollet:

Lennart Berglöf.

Bilaga A.

Förslag

till

Lag

om vissa ändringar i 10 kapitlet strafflagen.

Härigenom förordnas, att 10 kap. 11 § strafflagen skall upphöra att gälla, samt att 13 och 14 §§ samma kapitel och lag skola erhålla följande ändrade lydelse:

13 §.

Samlar sig folkmängd tillhopa och störer lugnet eller allmänna ordningen, utan att dock lägga å daga sådant uppsåt, som i 7 § sägs, och skingrar sig ej den folkmängd, på offentlig myndighets befallning, utan visar trotsighet däremot; då skola anstiftare och anförare af det upplopp till straffarbete i högst ett år och annan deltagare i upploppet till böter från och med tio till och med tvåhundra riksdaler dömas. Öfvergå de till våld å person eller egendom; vare lag, som i 9, 10 och 12 §§ om uppror sägs; dock att för sådan deltagare i upploppet, som ej är anstiftare eller anförare, straff efter 9 § må nedsättas till straffarbete i två månader eller till fängelse.

14 §.

Hvar som, muntligen inför menighet eller folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, uppmanar till våld å person eller egendom eller till annat brott, varde, där ej uppmaningen särskildt med straff belagd är, dömd till böter eller fängelse. Afsåg uppmaningen brott, hvarå strängare straff än fängelse kan följa, eller voro eljest omständigheterna synnerligen försvårande, då må till straffarbete i högst fyra år dömas.

Är den skyldige i följd af uppmaningen förfallen till straff för delaktighet i brott, som därå följt, vare lag som i 4 kap. 1 § skils.

Där någon annorledes, såsom genom prisande af brottslig handling, muntligen inför menighet eller folksamling, eller i skrift, den han utspridt eller utsprida låtit, söker förleda till brott; straffes ock efter ty i 1 mom. sägs.

Hvad i denna § är stadgadt gälle äfven om den, som annans skrift, hvars innehåll är efter samma § straffbart, utspridt eller utsprida låtit för att därmed främja den med skriften åsyftade verkan.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Bilaga B.

Förslag

till

L a g

om upphäfvande af 77 § strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881.

Häri genom förordnas, att 77 § strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881 skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl. Maj:ts högsta domstol tisdagen den 1 maj 1906.

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: HERSLOW,
 CLAËSON,
 WIJKANDER,
 BILLING,
 BOHMAN,
 RAMSTEDT,
 WESTRING.

T. f. byråchefen för lagärenden von Seth föredrog utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 24 april 1906, utvisande att högsta domstolens utlåtande skulle för det ändamål § 87 regeringsformen omförmåler inhämtas öfver utarbetade förslag till:

lag om vissa ändringar i 10 kap. strafflagen och

lag om upphäfvande af 77 § strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881; varande förslagen af den lydelse bilagorna B och C vid detta protokoll utvisa.

Förslagen gäfvo anledning till följande anmärkningar:

1:o) *förslag till lag om vissa ändringar i 10 kap. strafflagen.*

13 §.

Justitieråden *Claëson, Wijkander, Bohman* och *Ramstedt* förenade sig om följande yttrande:

»Såsom departementschefen erinrat torde enligt gällande lag ansvaret för andra deltagare i upplopp än anstiftare och anförare kunna i vissa fall blifva alltför strängt. Förslaget synes emellertid gå till en ytterlighet i andra riktningen. Detsamma medger nämligen, att en deltagare i upplopp må kunna, äfven om han därvid gjort våld å person eller egendom och således i afseende å honom försvårande omständigheter föreligga, dömas till ett så lindrigt straff som en månads fängelse. För att förekomma en sådan tillämpning torde — om det nu kan anses tillrådligt att, för det fall att man vid upplopp öfvergått till våld å person eller egendom, straffets minimum sättes så lågt som förslaget upptager — sådan ned-sättning i straffet icke böra medgifvas i andra fall än då brottet är med synnerligen mildrande omständigheter förenadt.»

14 §.

Justitieråden *Clässon, Wijkander, Billing, Bohman, Ramstedt* och *Westring* förenade sig om följande yttrande:

»Enligt den nuvarande lydelsen af 14 § drabbas af straff dels den, som uppmanar till någon i strafflagen med straff belagd handling, dels ock den, som i andra fall söker förleda till ohörsamhet mot lag eller laga myndighet. Erhåller sagda paragraf åter den nu föreslagna lydelsen, skulle visserligen straff drabba direkta eller indirekta uppmaningar till alla slags brott, vare sig brottet är i strafflagen eller i annan författning belagdt med ansvar, men däremot försök i andra fall att förleda till ohörsamhet mot lag eller laga myndighet lämnas utan straff.

Att sålunda göra straffbarheten af offentligen framställda uppmaningar till öfverträdelser af statens lagar eller statsmyndigheternas påbud beroende på huruvida uppmaningen afser någon med straff belagd handling eller ej, synes icke vara lämpligt. Ansvar för uppmaning, som afser en icke med straff belagd handling, kan ofta vara mera påkalladt än ansvar för uppmaning till en straffbar handling. Sålunda lär t. ex. agitation för underlåtenhet att betala skatt i allmänhet vara vida farligare än försök att förleda till en med några kronors böter belagd politiofverträdelse. Straffbestämmelsen i det nuvarande andra stycket af 14 §, som enligt det remitterade förslaget skulle bortfalla utom beträffande uppmaning till de i andra författningar än strafflagen med straff belagda handlingar, afser i öfrigt ej blott uppmaning till viss positiv åtgärd eller underlåtenhet utan jämväl uppmaning att i allmänhet trotsa lagens eller laga myndighets bud, och sådana offentligen framställda uppmaningar kunna innebära stor fara

för samhällsordningen, om de få ostördt fortgå. En motsvarighet till detta stadgande återfinnes ock i ett flertal utländska strafflagar. På grund häraf hemställes, att det nu i andra stycket af 14 § intagna stadgande, som synes vara väl behöfligt för att bereda rättsordningen och statsverksamheten nödigt skydd särskildt under oroliga tider, måtte bibehållas.

Den i det föreslagna andra stycket af 14 § intagna föreskrift om straff för den, som annorledes än som i första stycket afses, söker förleda till brott, innefattar, såsom i motiven framhålles, egentligen endast ett förtydligande af föreskriften i första stycket, i syfte att uttryckligen fastslå, att jämväl indirekt uppeggelse till brott skall straffas. Om ett sådant förtydligande i afseende å denna bestämmelse kommer till stånd, synes en motsvarande föreskrift böra meddelas beträffande de i 8 kap. 3 och 8 §§ omförmälda uppmaningar till förrådiska handlingar.»

Justitierådet *Herslow* anförde:

»Det har under senare tiden blifvit alltmer vanligt, att personer, eller hela grupper af personer, hvilka stundom blifvit nämnda vid namn, stundom blott i allmänhet karakteriserade, offentligen gjorts till föremål för muntliga eller skriftliga yttranden, som uppenbarligen haft till syfte att hetsa till våld eller annan rättskränkning mot bemälda personer. Så t. ex. har det ofta förekommit, att s. k. strejkbrytare, vare sig de tillhöra eller icke tillhöra någon organiserad arbetareförening, offentligen utpekats som värddiga att, såsom det merendels hetat, behandlas efter förtjänst, hvarvid namnen än uppgifvits, än icke. Erfarenheten har tillräckligen ådagalagt, att dylika försåtliga yttranden pläga framkalla åsyftad verkan. Motiven till andra stycket af ifrågavarande § utvisa väl, att straffhotet vänder sig äfven mot den, som i indirekta och förtäckta ordalag uppeggas till brott, hvilket sätt att gå till väga vanligen är kännetecknande för den egentlige och förnämste anstiftaren, men enär det icke kan såsom visst antagas, att yttranden af den innebörd, som af mig framhållits, komma, särskildt då de åsyftade personerna icke namngifvits, att, på sätt dock otvifvelaktigt är meningen, af domstolarne uppfattas såsom medförande straff, torde i sagda stycke af ifrågavarande § böra i uttryck, som icke kunna missförstås, utsägas, att straffhotet i förevarande § är riktadt äfven mot den, som i förtäckta, men till syftet tydliga ordalag söker på i öfrigt i samma stycke angifvet sätt förleda till brott.

I fråga om bibehållande af den i nuvarande andra stycket af 14 § intagna straffbestämmelse i afseende å den, som offentligen uppmanar till ohörsamhet mot lag eller laga myndighet i det fall, att ohörsamheten icke är i lag belagd med straff, är jag ense med högsta domstolens öfriga ledamöter; och anser jag, att det nu föreslagna stadgandet om den indirekta

uppmaningens straffbarhet bör så affattas, att sådan uppmaning i alla afseenden kommer att anses lika med direkt uppmaning.

Med den begränsning, som förslaget erhållit, skulle hetsande eller uppeggande (agitation) till brott, som bedrifves muntligen och enskildt man och man emellan, icke medföra straff i annat fall, än då detsamma antingen åstadkommit ett fullbordadt brott eller ock är att hänföra till så beskaffadt försök till brott, som är särskildt i lag belagdt med straff, i hvilka båda fall stadgandet i 3 kap. 1 § strafflagen äger tillämpning. Men med hänsyn till de sträfvanden, som på senare tiden, delvis med framgång, öppet och ifrigt bragts å bane, att medelst den till värnpliktens fullgörande inkallade ungdom sätta i gång bland krigsmanskapet en muntligen och enskildt bedrifven agitation med syfte att, såsom orden lyda i ett annat samtidigt med det nu föreliggande förslaget jämväl till högsta domstolen remitteradt lagförslag, utplåna känslan af plikter mot fosterlandet eller uppväcka hat mot befälet eller eljest undergräfvad krigslydnaden, torde det icke vara tillrådligt att längre blunda för den samhällsfara, som äfven en sådan agitation innebär. Det synes därför böra stadgas straff jämväl för en af och bland krigsmanskap på berörda sätt utöfvad agitation i nyssnämnda syfte.

Vidare torde en tillbörlig omsorg om krigstukten fordra, att åtal för sådan brottslig agitation, som föröfvas af och bland krigsmanskap, skall tillhöra krigsdomstols handläggning, hvilket enligt förslaget och med den affattning, som 18 § i gällande förordning om krigsdomstolar m. m. för närvarande innehar, endast under vissa förhållanden skulle blifva fallet. Dyligt åtal synes också påkalla skyndsammare behandling och afgörande, än som i regeln kan åstadkommas med det allmänna domstolsförfarandet.»

2:o) *förslag till lag om upphäfvande af 77 § strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881.*

Justitieråden *Clæson, Wijkander, Billing, Bohman, Ramstedt* och *Westring* förenade sig om följande yttrande:

»Genom upphäfvande af 77 § strafflagen för krigsmakten skulle den antagligen icke åsyftade påföljden inträda, att åtal för det i nämnda paragraf omförmälda brott icke vidare skulle komma att handläggas vid krigsdomstol utan tillhöra allmän domstol. Till förekommande häraf synes stadgandet böra bibehållas med den jämkning, som påkallas af ändringarna i 10 kap. strafflagen.»

Justitierådet *Herslow* anförde:

»Under förutsättning att, såsom jag redan förordat vid granskning af förslaget till lag om vissa ändringar i 10 kap. strafflagen, alla mål, som angå af och bland krigsmanskap offentligen eller enskild bedrifven

brottslig agitation, i lag förklaras tillhöra krigsdomstols handläggning och pröfning, har jag icke något att anmärka mot förevarande lagförslag. Men nog skulle det förefalla underligt, om, såsom af förslaget antagande utan vidare blefve följden, åtal mot krigsman för det han uppmanat krigsfolk till uppror skulle, där uppmanandet icke haft någon straffbar verkan, vara undandraget krigsdomstols behörighet, då däremot åtal för uppmanandet i annat fall äfvensom för underlåtenhet af krigsman att uppenbara stämpling till uppror fortfarande skulle falla under krigsdomstols kompetens.»

Ur protokollet

Carl Lundquist.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott fredagen den 4 maj 1906.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN.

BIESÈRT,
friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
TAMM,
SIDNER,
HELLNER,
SCHOTTE,
BERG,BERGSTRÖM,

Justitieråden: CLAËSON,
WIJKANDER.

Chefen för justitiedepartementet hans excellens herr statsministern anmälde högsta domstolens genom utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden den 24 nästlidne april infordrade utlåtande öfver vid samma protokoll fogade förslag till lag om vissa ändringar i 10 kapitlet strafflagen samt till lag om upphäfvande af 77 § strafflagen för krigsmakten den 7 oktober 1881.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll anförde departementschefen:

»I anledning af hvad som af högsta domstolen anmärkts emot förslaget till lag om vissa ändringar i 10 kapitlet strafflagen har en jämkning företagits i lydelsen af 8 kap. 3 och 8 §§ samma lag sålunda, att jämväl i fråga om där omförmälda brott tydligt framgår, att det ej är endast det direkta försöket till uppeggelse, som är straffbart enligt dessa lagrum, utan äfven det indirekta. Nämnnda jämkning har föranledt motsvarande förändringar i förslagets rubrik och ingress, hvarjämte en mindre föränd-

ring gjorts i den föreslagna lydelsen af 2° mom. i 10 kap. 14 §. Vidare har jag icke ansett mig böra emot högsta domstolens enhälligt uttalade mening vidhålla tanken att ur sistnämnda paragraf borttaga stadgandet om straff för försök att i andra fall än då fråga är om brott förleda till ohörsamhet mot lag eller laga myndighet. Någon anledning att äfven för sådant försök till förledande skärpa den nuvarande straffbestämmelsen, torde emellertid icke föreligga. I den för 14 § föreslagna lydelsen har gjorts en mot hvad jag sålunda anfört svarande ändring. Däremot har jag ansett hvad inom högsta domstolen anmärkts beträffande lydelsen af 10 kap. 13 §, icke böra föranleda ändring i förslaget. Med hänsyn till de allmänna grundsatserna för straffmätning torde det i allt fall vara utslutet, att i afseende å den, som gjort våld å person eller egendom, en domstol vid straffets utmätande skulle tillnärmelsevis gå ned till straffskalans minimum.

Beträffande förslaget till lag om upphäfvade af 77 § strafflagen för krigsmakten har jag på grund af hvad inom högsta domstolen däremot anmärkts ansett tanken på nämnda lagrums upphäfvande böra få förfalla och paragrafen i stället ändras därhän, att vid straffets bestämmande efter allmän lag den omständigheten, att uppmaningen riktats till krigsmanskap af någon, som är underkastad krigslag, skall tagas i betraktande som en försvärande omständighet. Brott, hvarom sålunda stadgas, hör nämligen enligt 18 § i förordningen om krigsdomstolar och rättegången därstädes den 11 juni 1868 alltid till krigsdomstol. Dessutom har paragrafens lydelse ansetts böra undergå en mot förut omförmälda jämkning i lydelsen af 8 kap. 3 § strafflagen svarande ändring.»

Sedan departementschefen härefter uppläst förslagen i deras ändrade lydelse, hemställde han, att desamma måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom nådig proposition för Riksdagen till antagande framläggas.

Justitieråden Claëson och Wijkander återopade hvad de vid ärendets behandling i högsta domstolen anfört, i den mån det ej vid förslagens omarbetande vunnit beaktande.

Statsrådets öfriga ledamöter biträdde departementschefens hemställan;

och täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, med bifall till denna hemställan, förordna, att till Riksdagen skulle aflätas nådig proposition i ämnet af den lydelse bilagan B vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Carl Lundquist.